

شیوه تفسیر حاج آقا مجتبی تهرانی و تاثیر گذاری جلسات اخلاق

آیت الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی (ره) عالم عاملی که هنوز با گذشت پنج سال از فقدانشان همچنان داغ هجرانشان تازه و سنگین و کمر شکن است، از این رو به مناسبت پنجمین سالگرد ارتحال ایشان در خصوص شیوه تفسیر قرآن حاج آقا مجتبی تهرانی و علت تاثیرگذاری جلسات اخلاق وی با حجت الاسلام و المسلمین حسین تهرانی فرزند ارشد حاج آقا دیدار و گفتگو نمودم که در ادامه می آید.

بسم الله الرحمن الرحيم

پنج سال غم انگیز شمسی از هجرت ملکوتی مرجع عالیقدر استاد کامل اخلاق و مفسر قرآن کریم حضرت آیت الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی (ره) از شاگردان امام خمینی (ره) در دی ماه سال ۱۳۹۱ گذشت، استادی که به حق خود عامل به سخنانش بود و هنوز این داغ بزرگ بر شانه های پایتخت سنگینی می کند و برای اهل سلوک و عرفان ناب اسلامی داغی سنگین جبران ناپذیر است.

از این رو به مناسبت پنجمین سالگرد ارتحال این عالم عامل به دیدار فرزند ارشد ایشان «حجت الاسلام و المسلمین حسین تهرانی» رفتم تا درباره علت تشکیل کلاس های تفسیر قرآن و شیوه تفسیری ایشان، ویژگی های کلاس های اخلاق و خارج فقه و اصول، همچنین علت تاثیر گذاری جلسات اخلاق حاج آقا مجتبی تهرانی به وی گفتگو و مصاحبه ای انجام دهم. ایشان هم با روی باز پذیرفتند و وقتشان را در این خصوص در اختیارم گذاشتند.

مشروح گفتگویم با «حجت الاسلام و المسلمین حسین تهرانی» فرزند ارشد حضرت آیت الله العظمی حاج آقا مجتبی تهرانی (ره) به شرح زیر است.

کلاس های تفسیر آیت الله مجتبی تهرانى به چه انگیزه ای تشکیل شد؟

حجت الاسلام حسین تهرانى: حاج آقا بعد از این که از نجف به تهران برگشتند جلسات تفسیر را شبهای شنبه شروع کردند. شاید نیاز آن زمان این بود که مطالب قرآن تبیین شود، چون در آن زمان و با آن رژیم باید روی مطالب اعتقادی در بین متدینین و کسانی که اهل جلسات و محافل بودند مقدار بیشتری کار میشد. ایشان احساس می‌کردند که از نظر اعتقادی پایه‌های دینی مردم مقداری محکم نیست لذا وارد بحث های تفسیری شدند و برای این منظور از قرآن کمک گرفتند.

چرا حاج آقا بحث تفسیری را از ابتدای قرآن منظم ادامه ندادند و بعد از تفسیر سوره بقره به تفسیر جزء سی پرداختند؟

حجت الاسلام حسین تهرانى: حاج آقا بحث های تفسیری را از ابتدای قرآن تا پایان سوره بقره ادامه دادند، اما اینکه چرا ادامه‌اش را بلافاصله از آل عمران شروع نکردند این نظر خودشان بوده و من نمی‌دانم و هرگز از ایشان نپرسیدم. بعد از انقلاب هم از جزء ۳۰ شروع کردند. شاید به خاطر این بود که اگر قرار است وقفه‌ای بیفتد نیمه‌کاره نماند، چون سوره های پایانی قرآن کوتاه‌اند و میشد به جایی رساند. بعد از این که بحث تفسیر جزء ۳۰ را تمام کردند سراغ سوره آل عمران رفتند.

روش تفسیری حاج آقا به چه صورت بود؟

حجت الاسلام حسین تهرانی: روش تفسیری حاج آقا هم از این جهت با مرحوم علامه طباطبایی منطبق بود که تفسیری که ایشان داشتند تفسیر آیه به آیه بود و علی‌الخصوص از روایات هم بسیار کمک می‌گرفتند و بحث تفسیر ایشان به قول معروف بحث جان داری بود. ایشان می‌گفتند اگر قرار است بحث‌ها انتشار پیدا کنند باید رویش بسیار کار شود، چون بعضی جاها به این سادگی ممکن است برای فرد قابل فهم نباشد. باید پخته شود تا قابل فهم شود.

ارتباط آیت الله مجتبی تهرانی با علامه طباطبایی به چه صورت بود و آیا حاج آقا در جلست علامه شرکت می‌کردند؟

حجت الاسلام حسین تهرانی: ارتباط ایشان با علامه طباطبایی و استفاده آن مرحوم از مباحث علامه این گونه بود که ایشان در زمان طلبگی‌شان در قم هم در مباحث تفسیری و هم در مباحث کلامی مرحوم علامه طباطبایی شرکت می‌کردند. به خاطر دارم که می‌فرمودند کلاس‌های مرحوم علامه را، هر دو را معمولاً شرکت می‌کردند و مشی تفسیری‌شان را از مرحوم علامه گرفته بودند. منتها با همه این تفصیلات در ارتباط با تفسیر یک آیه ایشان به حدود ۱۰ یا ۱۲ تفسیر مراجعه می‌کردند و نکات مختلف را می‌دیدند و در نهایت نظرشان را ارائه می‌کردند.

جلسات درس اخلاق حاج آقا به چه صورت تشکیل شد؟

حجت الاسلام حسین تهرانی: در ارتباط با مباحث اخلاقی، ایشان قبل از انقلاب که درسشان را شروع کردند، بیشتر حول محور تفسیر و مسائل کلامی و اعتقادی بود. یعنی قبل از انقلاب به آن صورت مباحث اخلاقی نداشتند و اکثراً مباحث تفسیری بود. بعد انقلاب حاج آقا بحث‌های اخلاقی را شروع کردند که شیوه نوینی در بحث اخلاق بود. در مباحثشان این مطلب را بارها تکرار می‌کردند که: «این مطلبی که می‌گویم عاری از اصطلاحات است. همه اصطلاحات معرفتی، عرفانی و اخلاقی را کنار می‌گذارم و شسته و رفته مطلب را توضیح می‌دهم.»، ایشان در مورد مباحث اخلاقی خیلی وقت می‌گذاشتند و می‌گفتند: «من ۴ ساعت مطالعه می‌کنم و ۱۰ ساعت باید فکر کنم که این ۴ ساعت مطالعه را چگونه در یک ساعت القا کنم که مستمع مطلب را خوب بگیرد و به عمق آن برسد.»

به نظر شما چرا مباحث و جلسات آیت الله مجتبی تهرانی بسیار تاثیرگذار بود به نحوی که هر روز به حلقه مشتاقان جلسات حاج آقا افزوده می‌شد؟

حجت الاسلام حسین تهرانی: یکی از نکات برجسته ایشان این بود که اول خودشان عمل می کردند و بعد آن را برای مردم تبیین می کردند. لذا چون خودشان عمل می کردند، حرفشان واقعا در جان و دل مردم می نشست. می گفتند که ایشان صاحب نفس است.

از دروس تخصصی حاج آقا برای طلاب و حوزویان درس خارج و اصول بود، مهمترین ویژگی این دروس چه بود؟

حجت الاسلام حسین تهرانی: یکی از ویژگی های دروس خارج فقه و اصول حاج آقا این بود که واقعا تمیز و شسته و رفته و منظم بود. خود ایشان هم بارها این جمله را در درسشان می گفتند: « من خیلی مُصر هستم که طلبه را خیلی گیج نکنم و به هم ریخته نکنم. » ایشان درس ها را دسته بندی، کامل و منظم می کردند. چهارچوب درس را طوری مشخص می کردند که در ذهن طلبه بماند. حاج آقا می گفتند: نباید بحث را بیش از حد کش داد؛ چون کش دادن بیش از حد باعث می شود که طلبه زده شود و بحث را رها کند.

پدیدآورنده و گفتگو از: [امیر محسن سلطان احمدی](#)

انتشار در [اینا](#)

انعکاس در [عقیق](#)

انعکاس در [وارث](#)

چرا درس اخلاق حاج آقا مجتبی تهرانی تأثیرگذار و دلنشین بود؟